

بررسی سیر تحول تاریخی ستون و زوال نقش آن در ایجاد فرم های معماری پویا خلیل حیدری دهکردی^۱، راضیه رفیعی شهرکی^۲، پرویز بیات^۳، مجتبی فروزنده^۴

- ۱- دانشجوی کارشناسی ارشد معماری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد شهرکرد
- ۲- دانشجوی کارشناسی ارشد معماری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد شهرکرد
- ۳- استادیار دانشکده مهندسی معماری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد شهرکرد
- ۴- مدرس دانشکده مهندسی معماری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد شهرکرد

khalilhuk@ymail.com

خلیل حیدری دهکردی

خلاصه

از آنجا که معماری به عنوان اجتماعی ترین هنر شرق همواره و در همه جا حضور دارد و با سه جنبه عملکرد، ایستایی و زیبایی در کنار ما زندگی را سراسر خاطره می نماید. ایستایی و استحکام دارای موارد مختلفی است که همواره در طول زمان نیز با استفاده از مصالح مختلف در رشد و توسعه بوده است اما یکی از مواردی که همواره حضور خود را حفظ کرده است (ستون) می باشد. اجزای مختلف ستون حکایت از بحثی فراتر از ایستایی صرف می کند، ستون در معماری ایران علاوه بر نقش ایستایی دارای نقش زیبایی و گاهی حضور آن در فضا و نقش طراحی معماری نوعی عملکرد یا تفکیک فضایی به حساب می آید، از همین روی در طول زمان اجزای ستون دستخوش تغییر و تحول در فرم و شکل ظاهری بوده است. این مقاله از تعریف و پیدایش ستون شروع کرده و سیر تکامل دامنه تاثیرات این عنصر بر معماری و زوال نقش آن در ایجاد فرم های معماری پویا را مورد بررسی قرار میدهد.

واژه های کلیدی: پیلک، ستون، پایه ستون، قلمه ستون، سر ستون

مقدمه

بررسی سیر تحول تاریخی ستون و زوال نقش آن در ایجاد فرمهای معماری پویا نیاز به تکامل و کنکاش دقیق این موضوع در تمدنهای متفاوت دارد در این مقاله بیشتر جنبه تغییرات فرم ستون و جایگاه نقش آن در معماری در دوره های مختلف بررسی میشود. تا آنجا که مشخص است در گذشته ستون در ابتدا به عنوان نیم ستون (پیلک) در ورودی گور دخمه های مادی و مقابر صخره ای هخامنشی به کار برده می شده است، پس از آن ستون نقش تزئینی و سازه ای پیدا کرده و در پوشاندن فضاهای با دهانه های وسیع با تاغ تخت، گنبدی و قوسی بکار برده می شده است. با مرور زمان نقش تزئینی ستون کم رنگ شده و بیشتر نقش سازه ای پیدا کرده و در معماری مدرن در عناصر معماری مثل دیوارهای جداکننده مخفی شده است.